

Tacktal den 21 mars 2026, Abrahams barns dag.

Det var så lurigt först! Jag fick frågan om jag kunde komma och prata om min bok *Någons bror* den 21 mars då det skulle hända något här på Stiftelsen. Jag tackade glatt ja och satte ett kryss i almanackan. Några månader, kanske? senare fick jag veta att det inte alls handlade om att komma och prata, utan om att få komma och ta emot Abrahams barns pris 2026.

Det är jag så glad och stolt och hedrad över!

Det är faktiskt lite svindlande att tänka på, att ni har suttit och funderat över vem utmärkelsen skulle gå till den här gången och att valet föll på mig. Att ni har tagit till er mina böcker och mina bilder, läst om projekt och gärningar och fått syn på en avsikt.

Ett stort varmt innerligt tack för det!

Så ingen föreläsning, alltså? Nej, men gärna ett tal, tio minuter, utan bilder för bildkanon finns inte i rummet. Kanske något om mitt författarskap? Känns detta okej? Jag tackade återigen glatt ja, och satte mig för att skissa på ett tal.

Varför skriva för barn och unga? Kan det vara en inledning? Det är en fråga jag ofta får, senast under några februaridagar med författarbesök i Hammarö kommuns alla åttondeklasser. Hur kommer det sig att du började skriva? Och varför skriver du för och om barn och ungdomar, undrade de.

Jag berättade att jag började skriva berättelser och sagor så fort jag hade lärt mig skriva, och det var tidigt, jag var fem år. Jag var nog ett lite udda barn, fortsatte jag, med nästan en aning för mycket fantasi, och den behövde någonstans att ta vägen. Jag byggde låtsasvärldar, både inomhus, utomhus och i mina berättelser och bilder. Ett rum blev ett äventyr, en skog blev en värld, i mina berättelser och bilder skapade jag väsen jag nog gärna hade mött. När det var för tyst hemma, vilket det emellanåt var, hittade jag gömställen i min fantasi. När världen runtom var för vass, hade jag egna världar att vistas i.

Min mamma jobbade på bibliotek och dit brukade jag gå efter skolan sedan när jag var lite äldre. Jag satt i personalrummet och gjorde små böcker som jag ställde ut i hyllorna och hoppades att någon skulle läsa. Jag skickade in dikter och texter till tidningar. Blev

publicerad! Det var nog där det började, berättade jag för hammaröeleverna, redan så tidigt.

Och varför barn och ungdomar? Av olika anledningar, jag ska nämna tre.

Den första: Jag tror att det är för att det finns något mjukt och formbart i ett ungt sinne, en grogrund för otänkta tankar. För att det kanske går att väcka eller skicka med en tanke eller en fråga, som en liten lapp på de små läsarnas inre anslagstavla. Och, med lite tur, även nå de vuxna genom deras läsning för barnen. Jag ser det som en stillsamt försynt aktivism, att föreslå att det går att välja hur vi förhåller oss till vår omvärld.

Den andra: För att ge en röst åt dem som av någon anledning inte har en given röst i samhället. Det kan handla om marginaliserade grupper, eller helt enkelt om att de är unga och inte tas på allvar. Jag har känt det som en uppgift att verka för att alla barn som bor i Sverige ska kunna hitta sig själva i barnlitteraturen. En rad av mina böcker skildrar migration; *Den dagen*, *Den andra mamman*, *Om du skulle fråga Micha*, *Pojken i taket*. Bland mina senare böcker finns boken *Åttonde växeln* där jag skriver om ungdomar på landsbygden, kamratskap, epor, liv och död. *Någons bror*, handlar om sorgen och verkligheten i spåren av gängkriminalitetens våld, och har nyligen blivit tonsatt och utgiven i sång-och metodhäftet *Någons bror – Sångerna!*.

Om någon månad kommer bilderboken *Sång för Valencia*, en bok om det totala haveriet, i boken skildrat som en fasansfull storm, och sedan om kraften i att hjälpas åt, i att inte tappa hoppet, i att bygga sig en orgel när situationen så kräver. I processen med de tre senaste har jag samarbetat med barn och unga i olika grad och form. *Någons bror* illustrerade jag med hjälp av femteklassare från Fittja, *Åttonde växeln* bygger på samvaro med epa-ungdomar i min närmiljö, *Sång för Valencia* innehåller barnteckningar från barn både i Valencia och i Iggesund, och har fått sina färger från ett urval av alla mina foton av leriga väggar i den översvämningsdrabbade stadsdelen Paiporta, strax utanför Valencia. För mig har det att jobba nära både källa och målgrupp gjort mitt arbete lärorikt och levande. Till exempel vinkar en hel del Epa-ungdomar fortfarande åt mig längs vägarna i Delsbo. Eller vinkar. Ni som vet vet hur man hälsar genom en bilruta. Återhållet.

Och den tredje anledningen att skriva för barn och unga: För att få fortsätta skapa och tillbringa tid i mina fantasivärldar. I ”rådande omvärldsläge” som det så vackert heter är

det skönt att emellanåt ta sin tillflykt till de inre platserna. För barn är tid en oändlighet. Barn letar efter konturer. Vi har sedan länge hittat dem. Kanske får vi som skriver (och läser) för barn och unga en fläkt av den där oändligheten? Tillgång till en barnighet, inte att förväxla med en barnslighet.

Jag fyllde sextio år igår. Det här besöket i Sigtuna ingår i min privata firandefestival, sextioårsturnén! Igår var det knytkalas med familj och goda vänner hemma i Delsbo, Hälsingland. Ikväll firar jag vidare med familj och goda vänner i Stockholm. Jag delar födelsedag med två av mina fyra barn, det ena födelsedagsbarnet var med igår, och det andra ska jag få träffa ikväll. Vi ska fira tillsammans och blanda våra vänner.

Att fylla jämt väcker för mig alltid tankar. Var är jag vart ska jag vad har jag gjort? Blev det rätt blev det fel? Har jag lyssnat till mitt inre? Har jag kunnat följa mitt inre? Ett rotande, både i minnen och i befintligheter. I en av alla högar med gamla texter hittar jag en tjugofem år gammal dikt som resonerar med de frågorna, och eftersom det är Världspoesidagen idag fick den följa med:

*Och så händer det igen
Att jag står här
och inte känner igen mig
på det här fältet
jag aldrig har varit förut*

*fast ändå
varje dag*

*Jag ser inga spår att sätta mina i
Jag ser ingen att fråga
Den ena foten
och den andra
En rörelse
över det obeträdda*

Och i morgon kommer jag

stå här igen

Läs mycket poesi, sa jag också till eleverna på Hammarö. Det brukar jag säga till elever jag träffar. Läs och skriv! För att poesin kan fungera som en väg till alla andra slags texter. För att den tillfälligt upphäver grammatikens lag och ordning och tillåter oss att börja lyssna på ordens ljud och klang, på hur de låter tillsammans, vilken rytm de skapar, synonymernas hårfina skillnader. Vilka bilder de ger.

Och läs och skriv, över huvud taget. Det vill jag säga till alla. För att det ger oss möjlighet att se och förstå världen vi lever i, ger oss tillgång till hur andra upplever den och tillgång till helt andra världar. Ja, och kanske faktiskt också: tillgång till oändligheten.

Viveka Sjögren